

Το δέντρο της χρονιάς 2002 Το κυπαρίσσι (*Cupressus sempervirens*)

Εισαγωγή

Το κυπαρίσσι είναι κωνοφόρο και ανήκει στην οικογένεια των κυπαρισσίδων (*Cupressaceae*). Η οικογένεια αυτή περιλαμβάνει 17 γένη από τα οποία δύο, το κυπαρίσσι (*Cupressus*) και η άρκευθος (*Juniperus*) αυτοφύονται στον τόπο μας.

Το γένος του κυπαρισσιού περιλαμβάνει 13 είδη με φυσική εξάπλωση περιοχές της νοτιοανατολικής Ευρώπης, της εύκρατης Ασίας και της βόρειας Αμερικής. Στον τόπο μας απαντάται σε φυσική εξάπλωση ένα μόνο είδος κυπαρισσιού (*Cupressus sempervirens*), το οποίο διακρίνεται σε δύο ποικιλίες, **το οριζοντιόκλαδο** (*C. sempervirens* var. *horizontalis*) και **το ορθόκλαδο** ή **πυραμιδοειδές** (*C. sempervirens* var. *sempervirens*).

Τα τελευταία χρόνια έχουν εισαχθεί στον τόπο μας διάφορα είδη κυπαρισσιού, τα σημαντικότερα από τα οποία είναι **το κυπαρίσσι το μακρόκαρπο** και **το κυπαρίσσι της Αριζόνας**.

Η γεωγραφική εξάπλωση του κυπαρισσιού αρχίζει από την Περσία στα ανατολικά και επεκτείνεται μέχρι την Κρήτη στα δυτικά. Απαντάται επίσης στη Συρία, Λίβανο, Ισραήλ, Ιορδανία, Μ. Ασία και στα νησιά του Αιγαίου (Ρόδο, Μήλο, Σάμο, Χίο).

Ιστορικά Στοιχεία

Το κυπαρίσσι είναι δέντρο που υπήρχε στον τόπο μας από αρχαιοτάτων χρόνων. Μαζί με άλλα είδη δέντρων όπως τα πεύκα, τον κέδρο, τον πλάτανο, το σκληρό και το δρύ, σχημάτιζαν πολύ πυκνά δάση με τα οποία σύμφωνα με ιστορικές μαρτυρίες ήταν καλυμμένη η Κύπρος πριν από 10.000 χρόνια περίπου.

Σύμφωνα με τη μυθολογία, κάποιος νέος από την Κέα, με το όνομα Κυπά-

ρισσος, πεθαίνοντας από τη λύπη του για την απώλεια ενός αγαπητού ελαφιού, το οποίο ο ίδιος σκότωσε κατά λάθος, ζήτησε από το θεό Απόλλωνα να διατηρήσει τη μνήμη της λύπης του αθάνατη. Ο θεός, λοιπόν, τον μεταμόρφωσε σε κυπαρίσσι, το οποίο έγινε σύμβολο πένθους και για το λόγο αυτό φυτεύεται σε νεκροταφεία και σε αυλές εκκλησιών και μοναστηριών.

Περιγραφή

Δέντρο αειθαλές με ύψος από 15μ. – 30μ. και κόμη πυραμιδοειδή, κωνοειδή ή πεπλατυσμένη. Είναι φυτό μόνικο με άνθη μονογενή. Τα αρσενικά άνθη εμφανίζονται στα άκρα κλαδίσκων, είναι κυλινδρικοί ή ωοειδείς ίουλοι με χρώμα κιτρινοκαφέ, τα δε θηλυκά είναι πολύ μικροί κωνίσκοι σχεδόν αόρατοι με γυμνό μάτι στη βάση των κλαδίσκων. Ο καρπός του είναι το γνωστό «κυπαρισσόμηλο», είναι στρόβιλος σε σχήμα σφαίρας, έχει χρώμα πρασινοκαστανό και διάμετρο 2 – 3 εκ. Οι βελόνες του έχουν μορφή λεπιών, φύονται αντίθετα και σταυρωτά, είναι πολύ πυκνές και καλύπτουν τα κλαδιά όπως τα κεραμίδια.

Το ξύλο του έχει αρωματική οσμή, είναι διαρκές και επεξεργάζεται εύκολα. Στην αρχαία Αίγυπτο χρησιμοποιόταν για την κατασκευή φερέτρων. Επίσης, στα παλιά χρόνια χρησιμοποιόταν για την κατασκευή πορτοπαραθύρων και σεντουκιών για τη φύλαξη μάλλινων υφασμάτων. Η ρητίνη του κυπαρισσιού χρησιμοποιόταν στην ταρίχευση των νεκρών, ενώ τα φύλλα, ο φλοιός και ο καρπός θεωρούνται ότι έχουν φαρμακευτικές ιδιότητες. Σήμερα, το ξύλο του χρησιμοποιείται για την κατασκευή επίπλων, ξυλογλύπτων, τσιμεντών, για ιστούς πλοίων, στύλλους κλπ.

Οικολογία

Απαντάται σε πολλές περιοχές του τόπου μας και η εξάπλωση του αρχίζει από την επιφάνεια της θάλασσας και φθάνει μέχρι τα 1.200 μ. υψόμετρο κυρίως σε ασβεστολιθικά πετρώματα. Επίσης, φυτεύεται σε κήπους, πάρκα, νεκροταφεία, κατά μήκος υπεραστικών δρόμων και γύρω από καλλιέργειες οπωροφόρων δέντρων με σκοπό την προστασία

τους από τους ισχυρούς και ψυχρούς ανέμους, ως ανεμοθραύστης. Φυσικά δάση σχηματίζει μόνο η οριζοντιόκλαδη ποικιλία. Η ορθόκλαδη θεωρείται ότι προήλθε από μετάλλαξη, σπάνια συναντάται σε φυσικά δάση, όμως καλλιεργείται εκτεταμένα.

Τα σημαντικότερα δάση του κυπαρισσιού βρίσκονται στην οροσειρά του Πενταδακτύλου, όπου συνήθως σχηματίζουν μικτές συστάδες με την τραχεία πεύκη. Μικρές συστάδες κυπαρισσιού βρίσκονται και σε άλλες περιοχές του νησιού όπως είναι η περιοχή Λαγουδερών, η κυπαρισσιά στο δάσος Λεμεσού, το φαράγγι του Άβακα στον Ακάμα, το Βουνί της Παναγιάς Πάφου, ο Κάθηκας και αλλού.

Διατήρηση και Διαχείριση

Τα δάση του κυπαρισσιού αν και σε περιορισμένη εξάπλωση στον τόπο μας, εντούτοις έχουν σημαντική οικολογική αξία και για το λόγο αυτό τα πιο αντιπροσωπευτικά απ' αυτά έχουν συμπεριληφθεί στο δίκτυο των προστατευόμενων περιοχών της Ευρωπαϊκής Ένωσης γνωστό ως «ΦΥΣΗ 2000», με σκοπό την εξασφάλιση αποτελεσματικής προστασίας τους.

Στον τόπο μας όμως προστατεύονται και μεμονωμένα αιωνόβια δέντρα κυπαρισσιού, όπως τα κυπαρίσσια στη Νήσου, στον Κάθηκα, στην Σαλαμιού, στα Βρέτσια και στα Καννάβια. Το πιο χοντρό κυπαρίσσι βρίσκεται στα Βρέτσια και έχει περιφέρεια 8,60μ. σε σημείο από το έδαφος ύψους 1,30μ., ενώ το πιο ψηλό βρίσκεται στη Νήσου και έχει ύψος 28μ.

Τα φυσικά δάση του κυπαρισσιού λόγω της περιορισμένης παρουσίας τους στον τόπο μας, έχουν ιδιαίτερη αξία και για το λόγο αυτό η αποτελεσματική προστασία τους είναι επιβεβλημένη.

Κείμενα: Κυριάκος Κυριάκου
Συντηρητής Δασών Α'

Φωτογραφίες: Τ. Παπαχριστοφόρου
Δασικός Λειτουργός

Γ.Τ.Π. 202/2001 — 3.000
Εκδόθηκε από το Γραφείο Τύπου και Πληροφοριών

Εκτύπωση: Τυπογραφείο της Κυπριακής Δημοκρατίας

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΓΕΩΡΓΙΑΣ, ΦΥΣΙΚΩΝ ΠΟΡΩΝ
ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

ΤΜΗΜΑ ΔΑΣΩΝ

Το δέντρο της χρονιάς 2002

Το κυπαρίσσι (*Cupressus sempervirens*)